

**راهنمای آموزش کودکان
دارای اختلالات یادگیری**

تألیف و گردآوری

سمانه شاسوند قره قانی

فائزه فریدونی، زهره محمدی

ویراستار

امیرعلی رجنی

- سرشناسه : شاسوند قره‌قانی، سمانه، ۱۳۷۷-
 عنوان و نام پدیدآور : راهبردهای آموزش کودکان دارای اختلالات یادگیری / تألیف و گردآوری سمانه شاسوند قره‌قانی، فائزه فریدونی، زهره محمدی؛ ویراستار امیرعلی رجعی.
 مشخصات نشر : تهران: انتشارات صالحیان، ۱۴۰۱.
 مشخصات ظاهری : ۱۷۲ ص.
 شابک : ۹۷۸-۶۲۲-۲۱۴-۹۲۸-۴
 وضعیت فهرست نویسی : فیبا
 یادداشت : کتابنامه: ص. ۱۶۹.
 موضوع : کودکان ناتوان در یادگیری - روان‌شناسی
 Learning disabled children -- Psychology
 کودکان ناتوان در یادگیری - آموزش و پرورش
 Learning disabled children -- Education
 کودکان ناتوان در یادگیری - توانبخشی
 Learning disabled children -- Rehabilitation
 یادگیری - اختلالات
 Learning disabilities
 شناسه افزوده : فریدونی، فائزه، ۱۳۷۷-
 شناسه افزوده : محمدی، زهره، ۱۳۷۸ اردیبهشت -
 شناسه افزوده : رجعی، امیرعلی، ۱۳۷۵ - ویراستار
 رده بندی کنگره : ۷۴۷.۴
 رده بندی دیویی : ۳۷۱/۹
 شماره کتابشناسی ملی : ۸۸۳۲۴۲۰
 اطلاعات رکورد کتابشناسی : فیبا

راهبردهای آموزش کودکان دارای اختلالات یادگیری

تألیف و گردآوری: سمانه شاسوند قره‌قانی، فائزه فریدونی، زهره محمدی

ویراستار: امیرعلی رجعی

ناشر: صالحیان

صفحه‌آرایی: صالحیان

طراح جلد: صالحیان

سال و نوبت چاپ: ۱۴۰۱ - اول

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

دفتر انتشارات: میدان انقلاب - خیابان ۱۲ فروردین - کوچه ژاندارمری - پلاک ۱۳۲ - طبقه دوم

تلفن: ۰۹۱۹۰۸۱۰۱۴۲-۶۶۹۷۹۳۰۰

سایت انتشارات: www.pubsalehiyan.com

بها: ۱۴۸۵۰۰ تومان

ISBN : 978-622-214-928-4

شابک : ۹۷۸-۶۲۲-۲۱۴-۹۲۸-۴

فهرست مطالب

۱۳	 مقدمه
----	-------------

فصل اول

۱۵	 تعریف و تاریخچه اختلالات یادگیری
----	--

۱۷	 مقدمه
----	-------------

۱۷	 تعریف ناتوانی‌های یادگیری
----	---------------------------------

۱۸	 در این فصل سه تعریف تأثیرگذار بررسی می‌شود
----	--

۲۰	 تعریف NJCLD از ناتوانی‌های یادگیری
----	--

۲۱	 تعریف ICLD از ناتوانی‌های یادگیری
----	---

۲۱	 نکات اصلی تعریف کمیت به این شرح است
----	---

۲۲	 معیارهای DSM-5 برای اختلال یادگیری خاص
----	--

۲۳	 اسپیسیفایرها
----	--------------------

۲۴	 اسپیسیفایر شدت
----	----------------------

۲۴	 لزوم تعاریف متعدد
----	-------------------------

۲۵	 شیوع
----	------------

۲۶	 شیوع اختلالات یادگیری بر مبنای DSM_5
----	--

۲۸	 چشم‌اندازهای تاریخی و شکل‌گیری مسیرها
----	---

۲۸	 مرحله بنیادی: پژوهش‌های اولیه درباره‌ی مغز
----	--

۳۰	 مرحله انتقالی: مطالعه‌ی بالینی کودکان
----	---

مرحله‌ی یکپارچه‌سازی: گسترش سریع برنامه‌های تحصیلی	۳۱
مرحله‌ی کنونی: شکل‌گیری مسیرها	۳۱
نهضت ادغام‌سازی	۳۲
تنوع فرهنگ و زبان	۳۲
تشخیص اختلال‌های نقص توجه	۳۳
نهضت اصلاح آموزشی	۳۴
استفاده از فناوری رایانه‌ای	۳۵
نتیجه‌گیری	۳۵

فصل دوم

ارزیابی، نظریه‌ها و خصوصیات روانی و رفتاری کودکان مبتلا به اختلال یادگیری ...	۳۷
مقدمه	۳۹
الگوهای ارزیابی	۳۹
روش‌های دیگر ارزیابی	۴۰
ارزیابی معتبر و ارزیابی کارآمدی	۴۱
ارزیابی مجموعه کار	۴۱
ارزیابی پویا	۴۲
علل اختلالات یادگیری	۴۲
نظریه محدود بودن دامنه دقت و توجه	۴۲
نظریه بدکارکردی مغز (ضایعات خفیف مغزی)	۴۳
نظریه تأخیر در رشد	۴۴
نظریه‌های ادراکی - حرکتی	۴۴
نظریه‌های زبان	۴۴
نظریه‌های رفتاری	۴۵
نظریه غلبه طرفی (برتری نیمکره مغزی طرف راست)	۴۶
نظریه فرابری آگاهی‌ها (خبرپردازی)	۴۶

۴۷	نظریه شناخت‌گرایان
۴۸	نظریه روان‌کاوی
۴۸	عوامل ژنتیکی
۴۸	عوامل محیطی
۴۹	نظریه چندعاملی
۴۹	خصوصیات روانی و رفتاری کودکان مبتلا به اختلالات یادگیری
۴۹	تنوع بین فردی
۵۰	تنوع درون فردی
۵۱	مسائل ادراکی، ادراکی-حرکتی و هماهنگی‌های عمومی
۵۱	نقایص بینایی-ادراکی
۵۱	نقایص شنوایی-ادراکی
۵۱	مسائل حسی-ادراکی و مسائل هماهنگی عمومی
۵۱	کاستی توجه و جنب و جوش زیاد
۵۲	حافظه
۵۲	تفکر
۵۲	سازگاری اجتماعی
۵۳	اشکالات انگیزه‌ای
۵۳	پیشرفت تحصیلی (درسی)
۵۴	نیازها و خواسته‌های کودکان مبتلا به اختلالات یادگیری
۵۴	نتیجه‌گیری
۵۵	در مورد علل اختلالات یادگیری نظریات مختلفی به این شرح وجود دارد

فصل سوم

۵۷	اختلال ریاضی
۵۹	مقدمه
۵۹	تعاریف اختلال ریاضی

از دیدگاه کاسک، اختلالات ویژه یادگیری ریاضیات به این طبقات تقسیم می شود	۶۲
راهبردهای آموزش کودکان دارای اختلال ریاضی	۶۴
استرنبرگ (۱۹۷۵) تعدادی از راهبردهای آموزشی مورد استفاده برای دانش آموزان با اختلال ویژه در یادگیری ریاضیات را این گونه بیان می کند	۶۴
بریتز (۱۹۶۸) برای کمک به تشکیل بنیان های محکم از تفکرات ریاضی در دانش آموزان رهنمودهایی را پیشنهاد می کند	۶۷
پیشنهادهای برای معلمان	۷۵
نتیجه گیری	۷۶

فصل چهارم

اختلال زبان شفاهی	۷۷
مقدمه	۷۹
تعاریف زبان شفاهی	۷۹
علائم اختلال زبان شفاهی	۸۲
سه نوع اختلال زبان وجود دارد	۸۳
دیگر نشانه های اختلال زبان بیانی	۸۴
نشانه های تأخیر در زبان دریافتی (گوش دادن)	۸۴
نشانه های اختلال زبان بیانی (صحبت کردن)	۸۵
تمرین مهارت های زبان شفاهی	۸۵
راهکارهای آموزش گوش دادن و صحبت کردن	۸۷
گوش دادن به داستان	۹۱
اصلاح زبان شفاهی نوجوان	۹۲
نتیجه گیری	۹۴

فصل پنجم

اختلال خواندن	۹۵
مقدمه	۹۷

بر اساس قانون آموزش افراد با ناتوانی‌ها، مشکلات خواندن در کودکان با اختلال یادگیری بر سه نوع	۹۸
است.....	۹۸
تعاریف و تاریخچه اختلال خواندن.....	۹۹
دبلكسيا پنج نوع فرعی دارد.....	۱۰۱
به طور کلی، مشکلات خواندن در کودکان با اختلال‌های یادگیری بر دو نوع است.....	۱۰۲
علائم.....	۱۰۳
کودکان دارای اختلال خواندن اغلب این ویژگی‌ها را دارند.....	۱۰۷
علل اختلال در خواندن.....	۱۰۸
انواع مشکلات خواندن.....	۱۰۹
مشکلات اختصاصی خواندن.....	۱۱۱
و بر اساس نتایج پژوهشی دیگر، مشکلات خواندن به این صورت شرح داده می‌شود.....	۱۱۱
واج‌شناسی.....	۱۱۱
رمزگشایی.....	۱۱۱
روان‌خوانی.....	۱۱۲
درک مطلب.....	۱۱۲
دستور زبان.....	۱۱۲
معناشناسی.....	۱۱۳
مشکلات غیر اختصاصی خواندن.....	۱۱۳
روش‌ها و رویکردهای درمانی اختلال خواندن.....	۱۱۳
روش کار با دانش‌آموزان.....	۱۱۵
یادگیری خواندن فرآیند زنجیره‌ای است که شامل ۳ زنجیره می‌باشد.....	۱۱۷
تمرین‌هایی که در زمینه شنیدن و تلفظ کردن برای درمان مشکلات خواندن پیشنهاد می‌شود.....	۱۱۸
تمرینات تقویت دقت دیداری.....	۱۱۹
تمرینات تقویت دقت و حساسیت شنیداری.....	۱۱۹
تمرینات تقویت حافظه دیداری.....	۱۱۹

۱۲۰.....	تقویت حافظه شنیداری.....
۱۲۰.....	درمان این اختلال توسط درمانگر دارای ۱۲ گام و به این شرح است
۱۲۳.....	هم چنین می توان از این مراحل برای درمان استفاده کنیم
۱۲۳.....	تقویت حافظه شنیداری و توالی شنیداری
۱۲۴.....	نکات مهمی که باید رعایت شود
۱۲۴.....	ارزیابی جامع روانی- آموزشی از اختلال خواندن.....
۱۲۵.....	رویکردهای چند حسی
۱۲۶.....	روش اورتون- گلینگهام
۱۲۶.....	روش چند حسی فرنالد
۱۲۹.....	بازی درمانی
۱۳۱.....	توصیه های لازم برای اولیاء
۱۳۱.....	نتیجه گیری

فصلی ششم

۱۳۳.....	اختلال زبان نوشتاری.....
۱۳۵.....	مقدمه
۱۳۶.....	تعاریف و تاریخچه
۱۳۷.....	عوامل مؤثر بر کارکرد درست مهارت نوشتن
۱۳۸.....	سایر پیش نیازهای اولیه در مهارت نوشتن
۱۳۸.....	پیش نیازهای ثانویه زبان نوشتاری
۱۳۸.....	علائم و ویژگی های دانش آموزان با اختلال نوشتن
۱۴۳.....	علل بروز اختلال نوشتن
۱۴۵.....	در مباحث نظری، برخی علل مهم نارسانویسی به این صورت معرفی شده اند
۱۴۶.....	اصطلاح زبان نوشتاری به انواع مختلفی از مهارت های ترسیمی اشاره دارد
۱۴۶.....	املا
۱۴۷.....	دست خط

مقدمه

علی‌رغم تفاوت‌های فراوانی که انسان‌ها در یادگیری با یکدیگر دارند، برخی از افراد در روند عادی یادگیری دچار مشکلاتی هستند که نیازمند آموزش ویژه است. اختلال یادگیری از جمله اختلالات شایع در دوران کودکی است که دانش‌آموزان با آن مواجه می‌شوند. عبارت اختلال یادگیری با نقص در پیشرفت مهارت‌های تحصیلی همراه است. دانش‌آموزان دچار این اختلال در یادآوری تحصیلی و تکالیف یادآوری روزمره، نسبت به کودکان عادی عملکرد ضعیفی دارند. این مشکل می‌تواند در قالب دشواری‌های جدی در اکتساب و کاربرد گوش دادن، حرف زدن، خواندن و نوشتن، استدلال کردن و یا ناتوانی در ریاضی، خود را نشان دهد. هدف از چاپ این کتاب، این است که معلمان کودکان با نیازهای ویژه، معلمان مدارس عادی، مشاوران و روان‌شناسانی که به نحوی با این کودکان در ارتباط هستند، بتوانند دیدگاه وسیع و اطلاعات جامعی درباره اختلالات یادگیری کسب کنند و با بهره‌گیری از راهبردهای آموزشی، به بهبود این اختلال در کودکان یاری رسانند. رویکرد کتاب تلفیقی است از آنچه باید در این زمینه دانسته و سپس در میدان عمل به کار گرفته شود.

کتاب دارای شش فصل است که در هر یک از فصول آن به یک از مباحث اصلی و مهم در حیطه کودکان دارای اختلالات یادگیری می‌پردازد:

در فصل اول، درباره‌ی تعریف ناتوانی‌های یادگیری از دیدگاه‌های مختلف و تاریخچه اختلالات یادگیری بحث می‌شود. سعی بر این است که در این فصل تعاریف اختلالات یادگیری از سازمان‌های مختلف را توضیح داده و تاریخچه ناتوانی یادگیری بیان شود. در فصل دوم، روش‌های ارزیابی، نظریه‌ها و خصوصیات روانی و رفتاری کودکان مبتلابه اختلالات یادگیری بررسی می‌شود. ابتدا در مورد روش‌های ارزیابی و سپس نظریه‌های مختلف در حوزه اختلالات یادگیری و در آخر ویژگی‌های روانی و رفتاری کودکان مبتلابه این اختلال مورد بحث قرار می‌گیرد.

در فصل سوم به مباحث مربوط به اختلال ریاضی پرداخته می‌شود. در ابتدا تعاریفی از اختلال ریاضیات و شیوع آن، سپس راهنمای آموزشی در بهبود کودکانی که دارای این اختلال هستند، بیان می‌شود. فصل چهارم، اختلال زبان شفاهی را که شامل: گوش دادن و صحبت کردن است، در برمی‌گیرد. در ادامه راهکارهای آموزشی گفته می‌شود.

فصل پنجم شامل: تعاریف و تاریخچه اختلال خواندن، علائم و انواع این اختلال، ارزیابی جامع روانی- آموزشی اختلال خواندن، روش‌ها و رویکردهای آموزشی و درمانی، می‌باشد. در انتهای این فصل، توصیه‌های لازم به اولیا داده می‌شود. در فصل آخر، فصل ششم، درباره اختلال زبان یا بیان نوشتاری بحث می‌شود. در ابتدا تعریف و تاریخچه این اختلال مورد بررسی قرار می‌گیرد، علائم و ویژگی‌های دانش آموزان دارای این اختلال ذکر می‌شود. در نهایت سعی نویسندگان این کتاب بر این بوده است که ضمن ذکر انواع اختلالات نوشتاری، با ارائه راهکارهای درمانی و آموزشی به بهبود این اختلال در کودکان کمک کنند.